Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

18 päivänä heinäkuuta 2013*

SEUT 56 artikla — Palvelujen tarjoamisen vapaus — Direktiivi 2005/29/EY — Sopimattomat kaupalliset menettelyt — Kuluttajansuoja — Yhdistetyt tarjoukset, jotka sisältävät ainakin yhden rahoituspalvelun — Kielto — Poikkeukset

Asiassa C-265/12,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka hof van beroep te Brussel (Belgia) on esittänyt 22.5.2012 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 29.5.2012, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Citroën Belux NV

vastaan

Federatie voor Verzekerings- en Financiële Tussenpersonen (FvF),

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Tizzano sekä tuomarit M. Berger, A. Borg Barthet (esittelevä tuomari), E. Levits ja J.-J. Kasel,

julkisasiamies: Y. Bot,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 24.4.2013 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Citroën Belux NV, edustajinaan advocaat S. Willemart, advocaat C. Smits, advocaat T. Balthazar, advocaat D. De Keyzer ja advocaat A. Destrycker,

— Federatie voor Verzekerings- en Financiële Tussenpersonen (FvF), edustajinaan advocaat D. Dhaenens ja advocaat R. Vermeulen,

— Belgian hallitus, asiamiehinään T. Materne ja J.-C. Halleux,

— Euroopan komissio, asiamiehenään M. van Beek,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla ja neuvoston direktiivin 84/450/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 97/7/EY, 98/27/EY ja 2002/65/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta 11.5.2005 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/29/EY (sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva direktiivi) (EUVL L 149, s. 22) 3 artiklan 9 kohdan ja SEUT 56 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Citroën Belux NV (jäljempänä Citroën) ja Federatie voor Verzekerings- en Financiële Tussenpersonen (FvF) (vakuutus- ja rahoitusvälittäjien ammatillinen yhdistys) ja jossa on kyse Citroënin omaksumasta kaupallisesta menettelystä, jossa tarjotaan ilmaiseksi kaskovakuutusta kuuden kuukauden ajaksi Citroën-ajoneuvoa ostettaessa ja jota FvF pitää sopimattomana.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin säännöstö

3 Direktiivin 2005/29 johdanto-osan yhdeksännessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”– – Rahoituspalvelut ja kiinteä omaisuus edellyttävät monimutkaisuutensa ja niihin sisältyvien suurten riskien vuoksi yksityiskohtaisia vaatimuksia, elinkeinonharjoittajille asetettavat positiiviset velvoitteet mukaan luettuina. Tämän vuoksi tällä direktiivillä ei rahoituspalvelujen ja kiinteän omaisuuden alalla rajoiteta jäsenvaltioiden oikeutta antaa tätä direktiiviä tiukempia säännöksiä kuluttajien taloudellisten etujen suojelemiseksi. – –”

4 Direktiivin 2005/29 3 artiklan, jonka otsikko on ”Soveltamisala”, 1 ja 9 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Tätä direktiiviä sovelletaan 5 artiklassa tarkoitettuihin elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisiin sopimattomiin kaupallisiin menettelyihin ennen jotakin tuotetta koskevaa liiketointa ja sen jälkeen.

– –

9. [Kuluttajille tarkoitettujen rahoituspalvelujen etämyynnistä ja neuvoston direktiivin 90/619/ETY sekä direktiivien 97/7/EY ja 98/27/EY muuttamisesta 23.9.2002 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston] direktiivissä 2002/65/EY [(EYVL L 271, s. 16)] määriteltyjen rahoituspalvelujen sekä kiinteän omaisuuden osalta jäsenvaltiot voivat asettaa vaatimuksia, jotka ovat ohjailevampia tai rajoittavampia kuin tämä direktiivi alalla, jota se lähentää.”

5 Direktiivin 2002/65 2 artiklan b alakohdan mukaan ”rahoituspalveluilla”tarkoitetaan ”pankki-, luotto-, vakuutus-, yksilöllisiä eläkejärjestely-, sijoitus- tai maksupalveluja”.

Belgian säännöstö

6 Markkinakäytännöistä ja kuluttajansuojasta 6.4.2010 annetun lain (loi du 6 avril 2010 relative aux pratiques du marché et à la protection du consommateur) (Belgisch Staatsblad 12.4.2010, s. 20803; jäljempänä 6.4.2010 annettu laki) 72 §:ssä säädetään seuraavaa:

”§ 1. Kaikki sellaiset yhdistetyt tarjoukset kuluttajalle, joista vähintään yksi osa muodostuu rahoituspalvelusta ja joiden tekijänä on yritys tai eri yritykset yhteisessä tarkoituksessa, ovat kiellettyjä.

§ 2. Edellä 1 momentista poiketen yhdessä voidaan kuitenkin tarjota

1° rahoituspalveluja, jotka muodostavat yhden kokonaisuuden;

Kuningas voi toimivaltaisen ministerin ja valtiovarainministerin ehdotuksesta määrätä ne rahoitusalalla tarjottavat palvelut, jotka muodostavat yhden kokonaisuuden.

2° rahoituspalveluja sekä liiketoiminnassa tavallisia pieniä tavaroita ja palveluja;

3° rahoituspalveluja ja osallistumisoikeuksia lailla sallittuihin arvontoihin;

4° rahoituspalveluja ja esineitä, joissa on selvästi näkyviä mainostekstejä, joita ei saada poispyyhityiksi, ja joita ei sellaisenaan pidetä kaupan, edellyttäen, että yrityksen maksama ostohinta on korkeintaan 10 euroa ilman arvonlisäveroa tai 5 prosenttia ilman arvonlisäveroa sen rahoituspalvelun myyntihinnasta, jonka yhteydessä esineitä jaetaan. 5 prosentin osuutta sovelletaan, jos kyseisen prosenttiosuuden mukainen määrä on yli 10 euroa;

5° rahoituspalveluja ja värikuvia, tarroja ja muita kuvia, joiden kaupallinen arvo on vähäinen;

6° rahoituspalveluja ja sellaisista asiakirjoista muodostuvia etukuponkeja, jotka sen jälkeen, kun palvelua on hankittu tietty määrä, antavat oikeuden hankkia samankaltaisen palvelun ilmaiseksi tai alennuksella, mikäli kyseinen etu on saman yrityksen tarjoama eikä ylitä kolmasosaa aikaisemmin hankittujen palveluiden hinnasta.

Etukupongeissa on mainittava niiden voimassaolon mahdollinen päättymispäivä sekä tarjousta koskevat yksityiskohtaiset säännöt.

Jos yritys keskeyttää tarjouksensa, kuluttajan on voitava hyödyntää tarjottua etua suhteessa aikaisemmin suoritettuihin ostoihin.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

7 Citroën on Citroën-merkkisten ajoneuvojen maahantuoja Belgiassa. Se myy tavaroita hyväksyttyjen jälleenmyyjien verkoston välityksellä.

8 Citroën käynnisti 10.12.2010 mainoskampanjan, jonka aiheena oli ”Je veux tout” (Haluan kaiken). Kampanja kesti ainakin vuoden 2011 helmikuun loppuun saakka.

9 Mainostarjous oli laadittu seuraavalla tavalla:

”’Kuuden kuukauden ilmainen omnium-vakuutus’ myönnetään jokaiselle uudelle täyskaskovakuutuksen ottajalle ensimmäisen vuoden aikana. Etu koskee myös kaikkia yksityis- ja yrityskäyttöön tarkoitettuja autoja, joiden myyjä on virallinen Citroën-jälleenmyyjä, esittely- ja vuokra-autoja lukuun ottamatta. Citroën-vakuutuksen ehtoja sovelletaan. Citroën-vakuutus on Servis, NV:n, joka on hyväksytty

numerolla 1396, tarjoama vakuutus. PSA Finance Belux NV (CBFA-nro 019.653A) toimii Servis NV:n vakuutusasiamiehenä. CBFA:n hyväksymät Citroën-jälleenmyymät toimivat PSA Finance Belux NV:n aliasiamiehinä – –. Tämä vakuutustarjous ei ole vakuutettavan auton lisäksi riippuvainen muista tuotteista tai palveluista.”

10 FvF:n mielestä tuo erityinen ”Autonäyttelyä” varten laadittu tarjous oli kielletty yhdistetty tarjous siltä osin kuin on kyse Citroën-ajoneuvoa ostettaessa tarjotusta kuuden kuukauden pituisesta ilmaisesta kaskovakuutuksesta. Se huomautti asiasta Citroënille 22.12.2010 päivätyllä kirjeellä.

11 Citroën vastasi 23.12.2010 päivätyllä kirjeellä, että tarjous oli pätevä kaikkien uusien yhden vuoden pituisten omnium-vakuutusten osalta eikä pelkästään ostettaessa uutta Citroën-ajoneuvoa. Citroënin mukaan kuuden kuukauden ilmaista omnium-vakuutusta koskevaa tarjousta ja uuden Citroën-merkkisen auton ostamista ei voitu liittää toisiinsa.

12 FvF vaati 18.1.2011 rechtbank van koophandel te Brusselia kieltämään kyseisen kaupallisen menettelyn sillä perusteella, että se oli ristiriidassa 6.4.2010 annetun lain 72 §:n 1 momentin kanssa.

13 Rechtbank van koophandel te Brussel katsoi 13.4.2011 antamallaan tuomiolla ensimmäisenä oikeusasteena, että riidanalainen tarjous oli todellakin 6.4.2010 annetun lain 2 §:n 27 kohdassa tarkoitettu yhdistetty tarjous ja se oli osoitettu uusien ajoneuvojen potentiaalisille ostajille. Sen mukaan tuo tarjous oli kyseisen lain 72 §:n 1 momentin nojalla kielletty yhdistetty tarjous ja tällainen tarjous oli rehellisen markkinatavan vastainen ja siis saman lain 95 §:n nojalla kielletty.

14 Citroën valitti kyseisestä tuomiosta hof van beroep te Brusseliin. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on sitä mieltä, että riidanalainen tarjous on yhdistetty tarjous ja että ilmaisen kaskovakuutuksen saaminen kuudeksi kuukaudeksi edellytti tosiasiassa keskivertokuluttajan näkökannalta arvioituna uuden Citroën-ajoneuvon ostamista.

15 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa, että direktiivin 2005/29 3 artiklan 9 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat rahoituspalvelujen ja kiinteän omaisuuden osalta asettaa vaatimuksia, jotka ovat ohjailevampia tai rajoittavampia kuin kyseinen direktiivi. Se katsoo, että tuota säännöstä voidaan tulkita kolmella eri tavalla. Ensimmäisen tulkinnan mukaan rahoituspalvelun sisältävää yhdistettyä tarjousta koskeva kielto on direktiivin 2005/29 mukainen riippumatta siitä, onko rahoituspalvelu tarjouksen keskeinen tekijä. Toisen tulkinnan mukaan tällaista tarjousta koskeva kielto on direktiivin mukainen ainoastaan, jos rahoituspalvelu on yhdistetyn tarjouksen määrittävä tekijä. Kolmannen tulkinnan johdosta olisi todettava, ettei tällainen kielto ole mainitun direktiivin mukainen, koska direktiivin 3 artiklan 9 kohtaa on poikkeuksena täyden yhdenmukaistamisen periaatteeseen tulkittava suppeasti. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii vielä 6.4.2010 annetun lain yhteensopivuutta SEUT 56 artiklan kanssa.

16 Hof van beroep te Brussel päätti näin ollen lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko direktiivin 2005/29 – – 3 artiklan 9 kohtaa tulkittava siten, että se estää [6.4.2010 annetun lain] 72 §:n kaltaisen säännöksen, jolla – jollei laissa tyhjentävästi luetelluista tapauksista muuta johdu – yleisesti kielletään kaikkien yhdistettyjen tarjousten esittäminen kuluttajille, jos vähintään yksi tarjouksen osa on rahoituspalvelu?

2) Onko palvelujen tarjoamisen vapautta koskevaa SEUT 56 artiklaa tulkittava siten, että se estää [6.4.2010 annetun lain] 72 §:n kaltaisen säännöksen, jolla – jollei laissa tyhjentävästi luetelluista tapauksista muuta johdu – yleisesti kielletään kaikkien yhdistettyjen tarjousten esittäminen kuluttajille, jos vähintään yksi tarjouksen osa on rahoituspalvelu?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

17 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään, onko direktiivin 2005/29 3 artiklan 9 kohtaa tulkittava siten, että se estää pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen jäsenvaltion säännöksen, jolla yleisesti kielletään – jollei kansallisessa lainsäädännössä tyhjentävästi luetelluista tapauksista muuta johdu – kuluttajalle esitetyt yhdistetyt tarjoukset, joista vähintään yksi osa muodostuu rahoituspalvelusta.

18 Kuten yhdistetyissä asioissa C-261/07 ja C-299/07, VTB-VAB ja Galatea, 23.4.2009 annetun tuomion (Kok., s. I-2949) 50 kohdasta ilmenee, unionin tuomioistuin on todennut, että yhdistetyt tarjoukset ovat kaupallisia toimia, jotka kuuluvat selvästi joidenkin toimijoiden kaupalliseen strategiaan ja joilla pyritään välittömästi edistämään niiden myyntiä ja menekkiä, joten ne ovat direktiivin 2005/29 2 artiklan d alakohdassa tarkoitettuja kaupallisia menettelyjä ja ne kuuluvat näin ollen sen soveltamisalaan.

19 Tästä seuraa, että yhdistetyt tarjoukset, joista vähintään yksi osa muodostuu rahoituspalvelusta ja joita pääasiassa kyseessä oleva kielto koskee, ovat myös direktiivin 2005/29 2 artiklan d alakohdassa tarkoitettuja kaupallisia menettelyjä ja niihin sovelletaan näin ollen tuossa direktiivissä vahvistettuja vaatimuksia.

20 Tämän jälkeen on huomautettava, että direktiivillä 2005/29 yhdenmukaistetaan yhteisön tasolla lähtökohtaisesti täysin sopimattomia elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisiä kaupallisia menettelyjä koskevat säännöt, joten jäsenvaltiot eivät voi – kuten kyseisen direktiivin 4 artiklassa nimenomaisesti säädetään – toteuttaa mainitussa direktiivissä säädettyjä toimenpiteitä tiukempia toimenpiteitä edes silloin, kun ne haluavat saavuttaa korkeammantasoisen kuluttajansuojan (ks. asia C-304/08, Plus Warenhandelsgesellschaft, tuomio 14.1.2010, Kok., s. I-217, 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

21 Direktiivin 2005/29 3 artiklan, jonka otsikko on ”Soveltamisala”, 9 kohdassa vahvistetaan kuitenkin poikkeus täydellisen yhdenmukaistamisen tavoitteesta muun muassa direktiivissä 2002/65 määriteltyjen rahoituspalvelujen osalta.

22 Direktiivin 2005/29 johdanto-osan yhdeksännestä perustelukappaleesta ilmenee, että rahoituspalvelut edellyttävät monimutkaisuutensa ja niihin sisältyvien suurten riskien vuoksi yksityiskohtaisia vaatimuksia, elinkeinonharjoittajille asetettavat positiiviset velvoitteet mukaan luettuina. Siinä todetaan myös, että tuolla direktiivillä ei rahoituspalvelujen alalla rajoiteta jäsenvaltioiden oikeutta antaa sitä tiukempia säännöksiä kuluttajien taloudellisten etujen suojelemiseksi.

23 Direktiivin 2002/65 mukaisilla ”rahoituspalveluilla”tarkoitetaan ”pankki-, luotto-, vakuutus-, yksilöllisiä eläkejärjestely-, sijoitus- tai maksupalveluja”. Samaa määritelmää käytetään 6.4.2010 annetun lain 2 §:n 24 kohdassa osoittamaan rahoituspalveluja. Tästä seuraa, että pääasiassa kiellon kohteena olevien kaltaiset yhdistetyt tarjoukset, joista ainakin yksi osa muodostuu rahoituspalvelusta, kuuluvat direktiivin 2005/29 3 artiklan 9 kohdan soveltamisalaan.

24 Kyseisen säännöksen mukaan jäsenvaltiot voivat siis rahoituspalvelujen osalta asettaa vaatimuksia, jotka ovat ohjailevampia tai rajoittavampia kuin mainittu direktiivi.

25 Lisäksi on huomautettava, että direktiivin 2005/29 3 artiklan 9 kohdassa todetaan ainoastaan, että jäsenvaltiot voivat rahoituspalvelujen osalta antaa tiukempia kansallisia sääntöjä, täsmentämättä asiaa kuitenkaan sen enempää. Siinä ei siis aseteta mitään rajoitusta sen osalta, miten rajoittavia kansalliset säännöt voivat tältä osin olla, eikä siinä säädetä arviointiperusteista, jotka koskisivat sitä, miten

monimutkaisia mainittujen palvelujen on oltava tai miten paljon riskejä niihin on liityttävä, jotta niiden osalta voidaan antaa tiukempia sääntöjä. Kyseisestä säännöksestä ei myöskään ilmene, että tiukemmat kansalliset säännöt voivat koskea ainoastaan yhdistettyjä tarjouksia, jotka muodostuvat useista rahoituspalveluista, tai vain yhdistettyjä tarjouksia, joissa rahoituspalvelu on keskeinen tekijä.

26 Direktiivin 2005/29 3 artiklan 9 kohdan osalta ei siis voida katsoa, että sitä on sovellettava ainoastaan yhdistettyihin tarjouksiin, jotka muodostuvat useista rahoituspalveluista, tai yhdistettyihin tarjouksiin, jotka sisältävät monimutkaisen rahoituspalvelun, toisin kuin Citroën väittää.

27 Tällainen tulkinta on mainitulla säännöksellä tavoitellun päämäärän mukainen. Direktiivin 2005/29 johdanto-osan yhdeksännellä perustelukappaleella jäsenvaltioille annetaan näet nimenomaisesti mahdollisuus toteuttaa rahoituspalvelujen osalta tiukempia säännöksiä korkeatasoisen kuluttajansuojan varmistamiseksi. Unionin lainsäätäjän tarkoituksena on siis jättää jäsenvaltioille toimivalta arvioida itse sitä, miten rajoittaviksi ne haluavat nuo toimenpiteet tehdä, ja jättää niille tässä yhteydessä liikkumavaraa, joka voi johtaa jopa kiellon vahvistamiseen.

28 Edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2005/29 3 artiklan 9 kohtaa on tulkittava siten, ettei se estä pääasiassa kyseessä olevan kaltaista jäsenvaltion säännöstä, jolla yleisesti kielletään – jollei kansallisessa lainsäädännössä tyhjentävästi luetelluista tapauksista muuta johdu – kuluttajalle esitetyt yhdistetyt tarjoukset, joista vähintään yksi osa muodostuu rahoituspalvelusta.

Toinen kysymys

29 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella kysymyksellään, onko SEUT 56 artiklaa tulkittava siten, että se estää pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen jäsenvaltion säännöksen, jolla yleisesti kielletään – jollei kansallisessa lainsäädännössä tyhjentävästi luetelluista tapauksista muuta johdu – kuluttajalle esitetyt yhdistetyt tarjoukset, joista vähintään yksi osa muodostuu rahoituspalvelusta.

30 FvF toteaa toisen kysymyksen tutkittavaksi ottamisesta, ettei tuo kysymys täytä tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä, koska silloin, kun tietty ala on yhdenmukaistettu Euroopan unionin tasolla, kansallisia toimenpiteitä tuolla alalla on arvioitava suhteessa kyseisen yhdenmukaistamistoimenpiteen säännöksiin eikä suhteessa EUT-sopimuksen määräyksiin.

31 Tässä yhteydessä on huomautettava, että kaikkia kansallisia toimenpiteitä alalla, joka on ollut unionin tasolla tyhjentävän yhdenmukaistamisen kohteena, on tosin arvioitava suhteessa kyseisen yhdenmukaistamistoimenpiteen säännöksiin eikä suhteessa primaarioikeuden määräyksiin (ks. vastaavasti asia C-322/01, Deutscher Apothekerverband, tuomio 11.12.2003, Kok., s. I-14887, 64 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Kuten direktiivin 2005/29 johdanto-osan yhdeksännestä perustelukappaleesta ja 3 artiklan 9 kohdasta kuitenkin ilmenee, jälkimmäisessä säännöksessä säädetään nimenomaan, että direktiivillä 2005/29 ei yhdenmukaisteta tyhjentävästi rahoituspalveluja ja sillä jätetään jäsenvaltioille liikkumavaraa, jota niiden on käytettävä perussopimusta noudattaen.

32 Pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kansallinen lainsäädäntö, jota sanamuotonsa mukaan sovelletaan erotuksetta belgialaisiin toimijoihin ja muiden jäsenvaltioiden toimijoihin, voi tosin lähtökohtaisesti kuulua perussopimuksessa taattuja perusvapauksia koskevien määräysten soveltamisalaan ainoastaan siltä osin kuin sitä sovelletaan tilanteisiin, jotka liittyvät jäsenvaltioiden väliseen kauppaan (ks. yhdistetyt asiat C-570/07 ja C-571/07, Blanco Pérez ja Chao Gómez, tuomio 1.6.2010, Kok., s. I-4629, 40 kohta ja yhdistetyt asiat C-357/10–C-359/10, Duomo Gpa ym., tuomio 10.5.2012, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

33 Tässä tapauksessa ei kuitenkaan voida sulkea pois sitä, että muihin jäsenvaltioihin kuin Belgian kuningaskuntaan sijoittautuneet yritykset ovat kiinnostuneita esittämään jälkimmäisessä jäsenvaltiossa pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevien kaltaisia yhdistettyjä tarjouksia, joihin sisältyy ainakin yksi rahoituksellinen tekijä.

34 Näin ollen on tutkittava, onko sellaisia yhdistettyjä tarjouksia, joista vähintään yksi osa muodostuu rahoituspalvelusta, koskeva yleinen kielto SEUT 56 artiklan mukainen.

35 Asiakysymyksestä vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että SEUT 56 artiklassa määrätty palvelujen vapaa liikkuvuus ei edellytä ainoastaan poistamaan kaikkea toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen palvelujen tarjoajan syrjintää kansalaisuuden perusteella, vaan se edellyttää myös kaikkien rajoitusten poistamista, vaikka niitä sovellettaisiin erotuksetta sekä kotimaisiin palvelujen tarjoajiin että muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneisiin palvelujen tarjoajiin, jos näillä rajoituksilla estetään toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen, siellä vastaavanlaisia palveluja lainmukaisesti tarjoavan henkilön toiminta, haitataan tätä toimintaa tai tehdään se vähemmän houkuttelevaksi (ks. vastaavasti asia C-205/99, Analir ym., tuomio 20.2.2001, Kok., s. I-1271, 21 kohta ja asia C-439/99, komissio v. Italia, tuomio 15.1.2002, Kok., s. I-305, 22 kohta).

36 Pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kielto, josta säädetään 6.4.2010 annetun lain 72 §:n 1 momentissa, voi kuitenkin tehdä rahoituspalvelujen tarjoamisen Belgian alueella vähemmän houkuttelevaksi toisiin jäsenvaltioihin sijoittautuneille yrityksille, jotka haluavat esittää yhdistettyjä tarjouksia, joista vähintään yksi osa muodostuu rahoituspalvelusta. Kyseiset yritykset eivät näet voisi esittää näitä tarjouksia Belgian markkinoilla, ja niiden olisi lisäksi pakko tarkastaa, ovatko ne Belgian oikeuden mukaisia, kun taas tällainen toimenpide ei olisi tarpeen muiden jäsenvaltioiden osalta.

37 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan palvelujen tarjoamisen vapautta koskeva rajoitus voidaan hyväksyä vain, jos sillä pyritään perussopimuksen mukaiseen oikeutettuun tavoitteeseen ja sitä voidaan pitää perusteltuna yleistä etua koskevista pakottavista syistä, kunhan se tällaisessa tapauksessa on omiaan takaamaan sillä tavoiteltavan päämäärän toteutumisen ja kunhan sillä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi (ks. mm. asia C-341/05, Laval un Partneri, tuomio 18.12.2007, Kok., s. I-11767, 101 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

38 Tässä tapauksessa 6.4.2010 annetun lain 72 §:llä tavoiteltuna päämääränä on suojata kuluttajan etuja, kuten saman lain itse otsikosta myös ilmenee. Kuluttajansuoja on oikeuskäytännössä katsottu sellaiseksi yleistä etua koskevaksi pakottavaksi syyksi, jolla voidaan perustella palvelujen tarjoamisen vapauteen kohdistuva rajoitus (ks. asia 286/81, Oosthoek's Uitgeversmaatschappij, tuomio 15.12.1982, Kok., s. 4575, Kok. Ep. VI, s. 611, 16 kohta ja asia 220/83, komissio v. Ranska, tuomio 4.12.1986, Kok., s. 3663, 20 kohta).

39 Siltä osin kuin on kyse 6.4.2010 annetun lain 72 §:n soveltuvuudesta on todettava, että rahoituspalvelut ovat luonteeltaan monimutkaisia ja niihin liittyy erityisiä riskejä, joista kuluttaja ei ole aina saanut riittävästi tietoa. Toisaalta yhdistetty tarjous voi sinällään synnyttää kuluttajalle käsityksen hintaedusta. Tästä seuraa, että yhdistettyyn tarjoukseen, jonka yksi osa muodostuu rahoituspalvelusta, liittyy suurempi riski avoimuuden puuttumisesta mainitun palvelun ehtojen, hinnan ja täsmällisen sisällön osalta. Tällainen tarjous on siis omiaan johtamaan kuluttajaa harhaan tarjotun yhdistelmän tosiasiallisen sisällön ja todellisten ominaisuuksien osalta ja epäämään häneltä samanaikaisesti mahdollisuuden verrata kyseisen tarjouksen hintaa ja laatua muiden taloudellisten toimijoiden tekemiin muihin vastaaviin suoritteisiin.

40 Lainsäädäntö, jolla kielletään yhdistetyt tarjoukset, jotka sisältävät vähintään yhden rahoituspalvelun, ovat siis omiaan edistämään kuluttajansuojaa.

41 Rajoituksen oikeasuhteisuudesta on huomautettava, että 6.4.2010 annetun lain 72 §:n 2 momentissa hyväksytään poikkeukset sellaista yhdistettyä tarjousta, josta ainakin yksi osa muodostuu rahoituspalvelusta, koskevasta yleisestä kiellosta. Näiden poikkeusten olemassaolo osoittaa, että Belgian lainsäätäjän mielestä tietyissä tapauksissa kuluttajaa ei ole tarpeen suojata enempää.

42 Tästä seuraa, ettei 6.4.2010 annetun lain 72 §:ssä säädetyn kaltaisella yleisellä kiellolla, joka koskee yhdistettyjä tarjouksia, joista ainakin yksi osa muodostuu rahoituspalvelusta, ylitetä sitä, mikä on tarpeen direktiivin 2005/29 kohteena olevan korkeatasoisen kuluttajansuojan saavuttamiseksi ja erityisesti kuluttajan taloudellisten etujen suojaamiseksi rahoituspalvelujen alalla.

43 Edellä esitettyjen seikkojen perusteella toiseen kysymykseen on vastattava, että SEUT 56 artiklaa on tulkittava siten, ettei se estä pääasiassa kyseessä olevan kaltaista jäsenvaltion säännöstä, jolla yleisesti kielletään – jollei kansallisessa lainsäädännössä tyhjentävästi luetelluista tapauksista muuta johdu – kuluttajalle esitetyt yhdistetyt tarjoukset, joista vähintään yksi osa muodostuu rahoituspalvelusta.

Oikeudenkäyntikulut

44 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla ja neuvoston direktiivin 84/450/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 97/7/EY, 98/27/EY ja 2002/65/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta 11.5.2005 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/29/EY (sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva direktiivi) 3 artiklan 9 kohtaa ja SEUT 56 artiklaa on tulkittava siten, etteivät ne estä pääasiassa kyseessä olevan kaltaista jäsenvaltion säännöstä, jolla yleisesti kielletään – jollei kansallisessa lainsäädännössä tyhjentävästi luetelluista tapauksista muuta johdu – kuluttajalle esitetyt yhdistetyt tarjoukset, joista vähintään yksi osa muodostuu rahoituspalvelusta.

Allekirjoitukset